

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **D. R., s.r.o.**, so sídlom v R.R., IČO: X., zastúpeného JUDr. M. B., advokátom so sídlom v B., proti odporcovi **P. L.**, bývajúcemu v T., zastúpenému Advokátskou kanceláriou M., s.r.o., so sídlom v T., IČO: X., **o zriadenie vecného bremena**, vedenej na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 7 C 203/2010, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 14. júna 2012 sp. zn. 9 Co 76/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Odporcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Liptovský Mikuláš (ďalej len „súd prvého stupňa“) rozsudkom zo 16. novembra 2011 č.k. 7 C 203/2010-192 zamietol návrh, ktorým sa navrhovateľ domáhal, aby: a/ do nadobudnutia právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia stavby H. – príjazdová komunikácia bolo v miestach, ktoré sú vyznačené na geometrickom pláne, zriadené v jeho prospech právo zodpovedajúce vecnému bremenu, obsahom ktorého by bolo právo cesty pešo, osobnými a nákladnými motorovými vozidlami cez pozemky v katastrálnom území L., ktoré sú v katastri nehnuteľností vedené na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – orná pôda vo výmere X. m² a parcela č. X. – ostatné plochy vo výmere X. m², b/ odporcovi bola uložená povinnosť strpieť výkon predmetného práva navrhovateľom; rozhodol tiež o trovách konania. V odôvodnení uviedol, že v predmetnej veci bolo vymedzenie trvania vecného bremena v prospech navrhovateľa (do nadobudnutia právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia) neurčité a problematické. Napriek tomu, že navrhovateľ a jeho právny zástupca boli v priebehu konania na túto skutočnosť súdom

upozornení 16. novembra 2011, nedošlo k žiadnej úprave petitu návrhu na začatie konania. Podľa právneho názoru súdu prvého stupňa nemožno paušálne predpokladať vydanie kolaudačného rozhodnutia v každom prípade, v ktorom bolo vydané stavebné povolenie. Nemožno prijať argumentáciu navrhovateľa o posudzovaní príjazdovej komunikácie ako novej budúcej účelovej komunikácie, lebo v danom prípade nejde o uspokojivé riešenie vzťahu vlastníka stavby a vlastníka pozemku do budúcnosti, ktoré by definitívne riešilo sporné práva. Akékoľvek obmedzenie vlastníckeho práva musí spĺňať podmienku určitosti a presnosti, ktorá v danom prípade nebola splnená. Pokiaľ navrhovateľ uviedol, že navrhuje zriadiť vecné bremeno z dôvodu potreby dokončenia stavby príjazdovej komunikácie, nejde o zákonný dôvod, ktorý by súd mohol považovať za relevantný a so zreteľom na zriadiť vecné bremeno obmedzujúce právo vlastníka pozemku v zmysle § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka. Navrhovateľ tiež ničím nepreukázal, že je v danej veci aktívne legitimovaný. Súd prvého stupňa pripomenul, že už v uznesení o predbežnom opatrení bolo konštatované, že na strane navrhovateľa ide o neprípustnú požiadavku smerujúcu k umožneniu užívania stavby ešte pred jej kolaudáciou. Návrhu navrhovateľa na zriadenie vecného bremena nemožno vyhovieť aj preto, lebo tomu bráni princíp právnej istoty, ktorý zahŕňa aj zákonné rozdelenie úloh a kompetencií medzi jednotlivými orgánmi štátu. O trovách konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 1 O.s.p. s prihliadnutím na úspech odporcu v spore a účelnosť ním vynaložených trov konania.

Krajský súd v Žiline (ďalej aj len „odvolací súd“) na odvolanie navrhovateľa rozsudkom zo 14. júna 2012 sp. zn. 9 Co 76/2012 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a rozhodol o trovách odvolacieho konania. Dospel k záveru, že súd prvého stupňa vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam a z týchto vyvodil správny právny záver. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolací súd dodal, že vo všeobecnosti možno zriadiť vecné bremeno in rem, aj na dobu určitú, nemôže ale ísť o také zriadenie vecného bremena, ktorým by sa obchádzal zákon a ktoré by bolo v rozpore s dobrými mravmi. O takéto obchádzanie zákona by bezpochyby išlo tiež vtedy, ak by sa zriadením vecného bremena sledovalo dosiahnutie cieľa, ktorý zákon síce pripúšťa, ale v inom konaní a za použitia iných právnych inštitútov, v ktorých sa uplatňujú prísnejšie pravidlá pre vznik i obsah toho – ktorého právneho vzťahu. V ďalšom sa odvolací súd stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že ak by bolo vyhovené navrhovateľovmu návrhu na zriadenie vecného bremena, zasiahlo by sa do kompetencií stavebného úradu a v rozpore so zákonom by sa umožnilo užívanie stavby (príjazdovej komunikácie), ktorá ešte nebola skolaudovaná a jej predčasné užívanie

stavebný úrad nepovolil. Z tohto hľadiska by navrhovateľom požadované zriadenie vecného bremena obchádzalo zákon. Návrhom sa v danom prípade sleduje cieľ, ktorý nemožno dosiahnuť v občianskom súdnom konaní. Odvolací súd z týchto dôvodov napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.).

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal navrhovateľ dovolanie, ktorým žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Uviedol, že mu v konaní bola odňatá možnosť konať pred súdom § 237 písm. f/ O.s.p. Namietal, že tak odvolací súd, ako aj súd prvého stupňa porušili jeho základné právo na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s § 157 ods. 2 O.s.p. Podľa jeho názoru odôvodnenia rozhodnutí týchto súdov nespĺňajú všetky zákonom stanovené požiadavky, v dôsledku čoho sú nepresvedčivé a nepreskúmateľné. Súd sa nevyrovnali jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré boli pre ich rozhodnutie vo veci relevantné, pričom nedali odpoveď na podstatné a právne významné otázky nastolené dovolateľom. Rozhodnutia súdov nie sú podložené úplnými a správnymi zisteniami a spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci. Obsahom dovolania je tiež polemika navrhovateľa s právnym názorom odvolacieho súdu ohľadne potreby a možnosti zriadenia vecného bremena, ktorá vyúsťuje do zásadného nesúhlasu navrhovateľa so závermi odvolacieho súdu.

Odporca sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

1. Slovenská republika je v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) právny štát. Jedným zo základných a ťažiskových princípov právneho štátu je princíp právnej istoty. Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach opakovane

poukazuje na potrebu rešpektovania tohto princípu, a to osobitne vo vzťahu k súdnym rozhodnutiam, ktoré už nadobudli právoplatnosť a predstavujú *res iudicata*.

Princíp právnej istoty má na pamäti aj Občiansky súdny poriadok v ustanoveniach, ktorými upravuje podmienky prípustnosti dovolania. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno – v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených – napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

V súlade s povahou dovolacieho konania a dovolania tento mimoriadny opravný prostriedok nielenže nie je v Občianskom súdnom poriadku normatívne upravený ako „ďalšie odvolanie“, ale ani nesmie byť (účastníkmi konania ani súdmi) vnímaný ako „skryté odvolanie“. Vyplýva to aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej prieskum právoplatných súdnych rozhodnutí musí rešpektovať princíp právnej istoty a podliehať určitým pravidlám. Prieskumnú právomoc by mal príslušný súd vykonávať len na nápravu zásadných justičných pochybení a nesprávneho výkonu spravodlivosti, ale nie na nové prejednanie veci. Prieskum by nemal byť skrytým odvolaním; možnosť dvoch právnych názorov na predmet konania nie je dôvodom na uskutočnenie takého prieskumu (pozri napríklad rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Cornif proti Rumunsku* a rozsudok vo veci *Sizintseva a ostatní proti Rusku*).

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Prípustnosť dovolania navrhovateľa z týchto ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva – napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd v tejto veci dosiaľ nezaujal záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a napadnutým je potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.

So zreteľom na vyššie uvedené by dovolanie navrhovateľa mohlo byť procesne prípustné, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Navrhovateľ existenciu procesných väd konania uvedených v ustanoveniach § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti, ktorých sa mali dopustiť súdy nižších stupňov, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či ich procesným postupom nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania.

Dovolateľ tvrdí, že bolo porušené jeho právo na spravodlivý súdny proces.

2. Podľa názoru dovolateľa mu súdy odňali možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) tiež tým, že sa jasne a zrozumiteľne nevyrovnali so všetkými relevantnými skutočnosťami a nedali odpoveď na všetky právne významné otázky.

Vada nedostatku dôvodov rozhodnutia sama osebe nemusí (ale) disponovať potrebnou ústavnoprávnou intenzitou smerujúcou k porušeniu označených práv (III. ÚS 228/06, I. ÚS 53/10, III. ÚS 99/08). Vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06). To však, ako už ústavný súd spresnil (II. ÚS 148/09), neznamená, že by vždy zároveň platil aj opak (IV. ÚS. 481/2011).

Ústava neupravuje, aké dôsledky majú jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým v praxi dochádza v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý vo svojich ustanoveniach predpokladá aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravuje Občiansky súdny poriadok aj predpoklady a podmienky, za ktorých možno v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti konania na súdoch nižších stupňov. Najzávažnejším procesným vadám konania, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p., pripisuje Občiansky súdny poriadok osobitný význam – vady tejto povahy považuje za okolnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania (viď § 237 O.s.p.) a zároveň tiež za prípustný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Aj niektorým ďalším procesným vadám konania nedosahujúcim stupeň

závažnosti procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. pripisuje Občiansky súdny poriadok význam. Iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. iné vady) považuje – na rozdiel od procesných väd vymenovaných v § 237 O.s.p. – (len) za relevantný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), pričom ale vady tejto povahy prípustnosť dovolania nezakladajú.

2.1. Na posúdenie prípustnosti dovolania – aj z aspektov § 237 písm. f/ O.s.p. – je zásadne príslušný dovolací súd (viď IV. ÚS 238/07). Najvyšší súd v rozhodnutí publikovanom pod R 125/1999 uviedol, že prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nemožno extenzívne vykladať v súvislosti s postupom súdu vtedy, ak ide o faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. Rovnako v uznesení z 11. júla 2012 sp. zn. 5 Cdo 201/2011 konštatoval, že „za odňatie možnosti konať pred súdom nemožno považovať rozhodnutie, ako výsledok vecnej rozhodovacej činnosti súdu“. V súlade s tým pod postupom súdu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. možno rozumieť len faktickú procesnú (ne)činnosť, teda procedúru prejednávania veci, ktorá predchádza vydaniu konečného rozhodnutia a ktorá má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania a zmarenie možnosti jeho aktívnej účasti na konaní (viď aj rozhodnutie najvyššieho súdu z 10. októbra 2012 sp. zn. 6 Cdo 90/2012, 91/2012). Ak teda „postupom súdu“ nie je samo rozhodnutie vo veci samej, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia – odôvodnenie rozhodnutia (jeho obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť, úplnosť), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol.

2.2. Dovolací súd nespochybňuje, že jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je tiež právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd ale nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené v konaní (i keď ich účastník vníma ako relevantné); postačuje, ak odpovie na tie otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (porovnaj IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05).

Pri zvažovaní dôsledkov zistených procesných nesprávností treba mať vždy na zreteli, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý smeruje proti už právoplatnému rozhodnutiu, vykazujúcemu atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O.s.p.). Z tohto hľadiska dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle k stretu dvoch základných práv (resp. ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces (tiež v nadväznosti na požiadavku odôvodnenia rozhodnutia súdu v súlade s § 157 ods. 1 a 2 O.s.p.), jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (porovnaj I. ÚS 252/05 a aktuálne tiež IV. ÚS 481/2011).

V prejednávanej veci najvyšší súd nemohol brať na zreteľ len navrhovateľom zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať o to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty, ktorý bol vyjadrený právoplatnými uzneseniami súdov nižších stupňov. Dovolací súd pri riešení otázky prípustnosti podaného dovolania nemohol nedať prednosť ústavnému princípu právnej istoty, lebo navrhovateľom namietaný nedostatok odôvodnenia rozhodnutí nevykazoval znaky odňatia možnosti odporcu konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Dovoláním napadnuté rozhodnutie, odôvodnenie ktorého nemožno posudzovať izolovane od odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), lebo prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok, uvádza v primeranom rozsahu skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, obsah odvolania, ako aj právne predpisy, z ktorých odvolací súd vyvodil svoje právne názory. Za vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv účastníka konania.

2.3. Na základe uznesenia občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka“) ako judikát R 111/1998 uverejnený rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, v zmysle ktorého vyplýva, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) aj vtedy,

ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je názor zaujatý v uvedenom judikáte plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a nie je dôvod odkloniť sa od tohto názoru. Senát najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje v tejto veci, pri doterajšom rozhodovaní dosiaľ nikdy (v žiadnej ním prejednávanej veci) nepovažoval uvedený judikát za „prekonaný“ a vždy dôsledne a bezvýnimočne zastával názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá (len) tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (vid' napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011, 3 Cdo 165/2011, 3 Cdo 84/2012, 3 Cdo 49/2013, 3 Cdo 18/2013). Právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu nižšieho stupňa ako dôvodu zakladajúceho (len) tzv. inú vadu konania pritom vyplýva tiež z rozhodnutí ďalších senátov najvyššieho súdu (porovnaj napríklad sp. zn. 1 Cdo 140/2009, 1 Cdo 181/2010, 2 MCdo 18/2008, 2 Cdo 83/2010, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 290/2008, 5 Cdo 216/2010, 6 Cdo 25/2012, 7 Cdo 52/2011 a 7 Cdo 109/2011).

Správnosť takéhoto nazerania vec preskúmavajúceho senátu najvyššieho súdu na problematiku nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzujú tiež rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998. Ústavný súd:

- a) uznesením z 27. mája 2010 sp. zn. I. ÚS 184/2010 odmietol ústavnú sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu zo 6. augusta 2009 sp. zn. 3 Cdo 148/2009 konštatujúc, že „po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu s ohľadom na dôvody uvedené v sťažnosti nezistil také porušenia, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy“;
- b) v odôvodnení uznesenia z 19. apríla 2011 sp. zn. III. ÚS 184/2011, ktorým odmietol sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu z 20. januára 2011 sp. zn. 3 Cdo 192/2010, uviedol, že „najvyšší súd postupoval v súlade s relevantnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ktoré ústavne akceptovateľným spôsobom interpretoval a aplikoval, preto aj jeho právne závery sú ústavne akceptovateľné“;
- c) uznesením z 30. júna 2011 sp. zn. I. ÚS 264/2011 odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu zo 14. apríla 2011 sp. zn. 3 Cdo 46/2011 s tým, že „najvyšší súd postupoval v súlade s normami občianskeho súdneho konania, ak odmietol dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu ako neprípustné a také, ktorým sa sťažovateľovi neodňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.)“;

- d) v uznesení z 20. apríla 2011 sp. zn. I. ÚS 141/2011, ktorým odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu z 25. novembra 2010 sp. zn. 1 Cdo 167/2009, vyslovil názor, že „nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu aj v prípade, ak by znamenala porušenie 'procesného práva na spravodlivé konanie' ... resp. porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je možné bez ďalšieho stotožniť s procesnou vadou konania spočívajúcou v odňatí možnosti účastníkovi konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), preto nie je ani dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania (podľa § 237 O.s.p.) proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému podľa ostatných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku dovolanie prípustné nie je“;
- e) v uznesení z 10. novembra 2011 sp. zn. IV. ÚS 481/2011, posudzujúc ústavnosť rozhodnutia najvyššieho súdu z 22. septembra 2010 sp. zn. 3 Cdo 97/2010, konštatoval, že vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06), to však, ako už ústavný súd spresnil (II. ÚS 148/09), neznamená, že by vždy zároveň platil aj opak,
- f) v uznesení z 3. apríla 2012 sp. zn. III. ÚS 148/2012, odmietajúc sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu z 29. novembra 2011 sp. zn. 5 Cdo 206/2011, uviedol, že nielen v náleze sp. zn. IV. ÚS 481/2011, ale aj v následnej svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 499/2011) tento názor (pozn.: vyjadrený v judikáte R 111/1998) najvyššieho súdu v plnej miere akceptoval a považoval ho za ústavne konformný,
- g) v uznesení z 19. apríla 2012 sp. zn. IV. ÚS 208/2012, ktoré sa týkalo uznesenia najvyššieho súdu z 31. januára 2011 sp. zn. 2 Cdo 83/2010 uviedol, že „právny názor, na ktorom je založené namietané uznesenie najvyššieho súdu, je z ústavného hľadiska akceptovateľný, a v okolnostiach danej veci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, či práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru,
- h) v uznesení zo 14. februára 2013 sp. zn. IV. ÚS 90/2013, ktorým odmietol sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu zo 14. augusta 2012 sp. zn. 6 Cdo 193/2012, uviedol, že „samotné nedostatočné zistenie skutkového stavu, nesprávne právne posúdenie veci alebo nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia nepredstavujú samy osebe odňatie možnosti konať pred súdom (podľa § 237 písm. f/ O.s.p.) ani iný dôvod prípustnosti dovolania“.

Dovolací súd osobitne poukazuje na to, že ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 (posudzujúc ústavnosť uznesenia najvyššieho súdu zo 7. augusta 2012 sp. zn. 3 Cdo 135/2012) uviedol, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“.

Pre úplnosť – na doloženie pretrvávajúcej aktuálnosti právnych záverov najvyššieho súdu zaujatých v preskúmvanej veci – dovolací súd uvádza, že ústavný súd uznesením z 22. januára 2014 sp. zn. I. ÚS 14/2014 odmietol rozhodnutie najvyššieho súdu z 10. januára 2013 sp. zn. 3 Cdo 74/2012, ktoré spočívalo (aj) na závere, že nepreskúmateľnosť nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Ústavný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že „nezistil žiadne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné toto rozhodnutie označiť za nezlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou ustanovenými princípmi súdneho rozhodovania“. S obdobným odôvodnením odmietol ústavný súd tiež sťažnosť podanú proti uzneseniu najvyššieho súdu z 30. apríla 2013 sp. zn. 1 Obdo 24/2011 (vychádzajúcemu tiež z judikátu R 111/1998); ústavný súd vo svojom odmietajúcom uznesení z 23. januára 2014 sp. zn. II. ÚS 45/2014 uviedol, že „právny názor, na ktorom je založené namietané uznesenie najvyššieho súdu, je z ústavného hľadiska akceptovateľný, a v okolnostiach danej veci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy“.

2.4. Keďže právny názor najvyššieho súdu publikovaný pod R 111/1998 nebol dosiaľ „prekonaný“, nebol ani v preskúmvanej veci daný dôvod pre jeho nezohľadnenie. Senát dovolacieho súdu, ktorý koná a rozhoduje v preskúmvanej veci, sa riadi judikátom R 111/1998, preto by v zásade nemusel bližšie vysvetľovať, prečo sa neodkláňa od záverov, ktoré sú vyjadrené v tomto judikáte. Napriek tomu ale považuje za potrebné uviesť v ďalšom niektoré argumenty, so zreteľom na ktoré považuje tento judikát – v rámci právnej úpravy platnej a účinnej v čase jeho rozhodovania – za naďalej plne opodstatnený:

2.5. Nesprávnosťou rozhodnutia je aj jeho nepreskúmateľnosť. Pokiaľ sa súd dopustí tejto nesprávnosti a svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodní, neodníma tým účastníkovi konania možnosť realizovať jeho procesné oprávnenia v zmysle „náležite skutkovo aj právne

argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov“. Aj účastník odvolacieho konania má v prípade, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za nedostatočne odôvodnené, nepreskúmateľné alebo arbitrárne, zachované procesné oprávnenie poukazovať na tieto nedostatky rozhodnutia a domáhať sa nápravy; účastník konania môže za podmienok stanovených v zákone podať dovolanie (§ 240 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok nebráni účastníkovi konania v dovolaní namietat' všetky nesprávnosti postupu, rozhodovania a rozhodnutia odvolacieho súdu; ničím neobmedzuje jeho možnosť argumentovať aj tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je náležite odôvodnené, dôvody rozhodnutia nie sú dostatočne vysvetlené alebo sú vyjadrené nezrozumiteľne, prípadne sú neúplné, nepresvedčivé, arbitrárne alebo nepodložené priebehom a výsledkami konania – účastník konania môže teda v dovolaní namietat', že ním napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné. Na druhej strane Občiansky súdny poriadok právnou úpravou dovolania a dovolacieho konania nezaručuje, že každé podané dovolanie bude vždy prípustné, že sa dovolací súd bude vždy zaoberat' aj vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia a že dovolateľ bude v konaní pred najvyšším súdom úspešný. V dovolacom konaní totiž argumentácia dovolateľa takéhoto obsahu (t.j. že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné) naráža na Občianskym súdnym poriadkom stanovené obmedzenia práva na súdnu ochranu, ktoré vyplývajú z právnej úpravy prípustnosti dovolania.

Vzhľadom na to, že dovolanie navrhovateľa smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu neuvedenému v § 238 ods. 3 O.s.p., dovolací súd poukazuje na to, že Občiansky súdny poriadok v § 238 ods. 3 vymenúva znaky tých potvrdzujúcich rozsudkov odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie procesne prípustné. Z danej právnej úpravy je zrejmé, že zákonodarca v nej – zohľadňujúc mimoriadny charakter dovolania a možné dôsledky zrušenia rozhodnutia dovolacím súdom – vyjadril na jednej strane vôľu, aby určité potvrdzujúce rozsudky (výnimočne) napriek tomu, že už nadobudli právoplatnosť, mohli byť predmetom preskúmania v dovolacom konaní; na druhej strane tým ale zároveň vyjadril vôľu, aby iné potvrdzujúce rozsudky (než sú ním výslovne uvedené) nemohli byť v zmysle tohto ustanovenia predmetom preskúmania v dovolacom konaní.

Keďže zákonodarca v § 238 ods. 3 O.s.p. vyjadril zámer, aby potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu neuvedený v tomto ustanovení nebolo možné podrobiť dovolaciemu prieskumu (i keby prípadne spočíval na nesprávnej aplikácii alebo interpretácii zákona), bolo

by nielen nelogické a v rozpore s výnimočnou povahou dovolania, ale aj z materiálneho hľadiska neakceptovateľné, pokiaľ by právnou úpravou obsiahnutou v § 237 písm. f/ O.s.p. vyjadril zároveň („súbežnú“) vôľu zabezpečiť účastníkovi konania možnosť dovolacieho prieskumu v prípade takého potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu neuvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p., ktorý možno (azda aj alebo pravdepodobne) spočíva na správnych záveroch, o ich správnosti sa ale nedá celkom presvedčiť a v dovolacom konaní ju nemožno s istotou a do všetkých detailov preveriť, lebo odvolací súd svoje závery v odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku nevyjadril spôsobom absolútne jasným, určitým alebo relevantnú problematiku plne vyčerpávajúcim.

2.6. Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. Úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľom je podmienené (primárnym) záverom dovolacieho súdu, že dovolanie je procesne prípustné a až následným (sekundárnym) záverom dovolacieho súdu, že tento opravný prostriedok je aj opodstatnený. Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému (primárnemu) záveru, platná právna úprava mu neumožňuje postúpiť v dovolacom konaní ďalej a pristúpiť až k posúdeniu napadnutého rozhodnutia a konania, v ktorom bolo vydané; pokiaľ by dovolací súd posudzoval správnosť rozhodnutia napadnutého procesne neprípustným dovolaním, porušil by zákon. Ak dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je procesne neprípustné, musí tento opravný prostriedok odmietnuť bez toho, aby sa zaoberal správnosťou napadnutého rozhodnutia.

Pre opačný prístup dovolacieho súdu – (primárne) posúdenie rozhodnutia z hľadiska úplnosti alebo správnosti skutkových a právnych záverov a tiež výstižnosti ich vyjadrenia alebo precíznosti odôvodnenia a až z výsledku tohto posúdenia vyplývajúce následné (sekundárne) vyvodenie záveru o prípustnosti dovolania nedáva Občiansky súdny poriadok podklad v žiadnom z jeho ustanovení.

2.7. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok jednak objektívnymi znakmi rozsudku (§ 238 O.s.p.) alebo uznesenia (§ 239 O.s.p.) odvolacieho súdu, jednak objektívnym zadefinovaním najzávažnejších procesných väd konania súdov nižších stupňov (§ 237 O.s.p.). Účelom takéhoto (objektívneho) vymedzenia

je bezpochyby zvýšiť predvídateľnosť súdneho rozhodovania a vylúčiť alebo aspoň minimalizovať subjektívny prvok pri posudzovaní prípustnosti dovolania.

Záver súdu, že napadnuté rozhodnutie súdu nižšieho stupňa je (ne)preskúmateľné, závisí vždy nielen od toho, či a ako je toto rozhodnutie odôvodnené súdom, ktorý ho vydal, ale aj od toho, aké všeobecné predstavy o riadnom odôvodnení rozhodnutia má súd vyššieho stupňa a ako sa tieto jeho predstavy stotožňujú s individuálnym odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V praxi sa pri tom môže zo strany súdu vyššieho stupňa vyskytnúť rozpätie od prehnanej prísnosti (rigoróznosti) cez náležitý prístup až k neopodstatnenej zhovievavosti (benevolencii).

Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nemohlo byť zámerom zákonodarcu, aby riešenie tak zásadnej otázky, ktorá je z hľadiska rešpektovania princípu právnej istoty osobitne významná (otázky, či dovolanie prípustné je alebo nie je, a či teda výnimočne možno prelomiť právoplatnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia), bolo determinované tým, s akým stupňom prísnosti dovolací súd pristupuje k posúdeniu, či odôvodnenie napadnutého rozhodnutia dostatočne jasne, zrozumiteľne a presvedčivo vysvetľuje skutkovú a právnu podstatu veci.

2.8. Z týchto dôvodov dovolací súd aj v danom prípade vychádzal zo záveru, že dovolateľom vytýkaná nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nezakladá vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., a preto ani prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia.

3. Z obsahu dovolania možno vyvodiť, že podľa názoru navrhovateľa mu možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) bola odňatá tiež tým, že súdy nevykonali ním navrhované dôkazy, ktoré bolo potrebné vykonať za účelom zistenia všetkých rozhodujúcich skutočností, ďalej že nesprávne vyhodnotili vykonané dokazovanie a rozhodli bez toho, aby mali k dispozícii úplné a správne skutkové zistenia.

K uvedenej argumentácii dovolací súd uvádza nasledovné:

3.1. Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie

návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 99/2011, 2 Cdo 141/2012, 3 Cdo 2012/2012, 4 Cdo 125/2012, 5 Cdo 251/2012, 6 Cdo 36/2011 a 7 Cdo 34/2011).

3.2. Nevykonanie určitého dôkazu (nevyhovenie návrhu účastníka, aby súd vykonal ten – ktorý dôkaz) môže mať za následok neúplnosť skutkových zistení vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia, nie však procesnú vadu zakladajúcu prípustnosť dovolania (viď R 37/1993). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu konania nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nemožno vyvodit', že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné (viď R 125/1999, R 6/2000).

3.3. V prípade neúplnosti skutkových zistení alebo nesprávnosti skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania (viď viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012).

3.4. Ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, to ale samo o sebe nezakladá prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

4. Z dovolania vyplýva tiež názor dovolateľa, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Právne posúdenie je činnosť súdu, pri ktorej na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď tiež R 54/2012 a rozhodnutia najvyššieho súdu napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011,

sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. Keďže navrhovateľ uvedený dovolací dôvod uplatnil v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnuté rozhodnutie posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov.

5. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v danom prípade je dovolanie navrhovateľa v zmysle § 237 a § 238 O.s.p. procesne neprípustné. Najvyšší súd z týchto dôvodov odmietol jeho dovolanie podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Vzhľadom na odmietnutie dovolania (z procesných dôvodov) nepristúpil k posúdeniu vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

V dovolacom konaní úspešnému odporcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky nepriznal odporcovi náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na ich priznanie (§ 151 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 6. marca 2014

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková